

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravištvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Po klerikalnem shodu.

Tudi ta cirkus, ki so ga priredili naši klerikalci nezavednim backom, je minil. Katoliškega na tem »katoliškem« shodu je bila edino le maša na Kongresnem trgu; vse drugo je bilo poskus, obdržati z zunanjim bliščem in sijajem ljudstvo, ki je prišlo s cele Kranjske gledat sprevod, v oblasti in mu pokazati, s kakšno močjo razpolaga klerikalna stranka, ako načene duhovnike agitatorje, da ji priženo v Ljubljano svoje backe.

Sprevod po mestu je bil nekaj lepega, to radi priznamo in posebno kmečka dekleta in fantje so z lepimi narodnimi nošami povzdignili lepoto sprevoda. Poznalo se je pa takoj, da je to vse prisiljeno, spravljeno le za trenotek na noge, da se pa potem zopet razsuje v pesek. Ti fantje in dekleta bi ravnotako radi korakali v naprednem sprevodu, ker jim je to zabava, ki je nimajo vsak dan. Srca jim niso klerikalna, še ne zavedajo se ne, da so bili le orodje v rokah stranke, ki jih je rabila, da še zadnjikrat pred razpadanjem pokaže napredni Ljubljani, kaj zmore. Pa kaj, ko je Ljubljana takoj videla in spoznala, kako je vse otlo in s perjem okinčano. In tako je Ljubljana tudi sprejela shodarje.

Mrzlo, ledenomrzlo se je pokazala napredna Ljubljana. Naravnost čuditi se je bilo, da so ostali živalni, za vse Slovane ter za brate v obmejnih krajih tako navdušeni Ljubljančani hladni, ko so jih Poljaki, Čehi, Hrvatje in Korošci v sprevodu pozdravljali ter klicali: Živela Ljubljana, živeli Slovenci! Ljubljančani niso odzdravljali; bolelo jih je, vse njih rodoljubje jih je sililo, da dajo duška bratskim čustvom do Čehov in Hrvatov, do nerečnih Korošcev, toda nemo, z mrklimi očmi in očita-joče so jih gledali, ne da bi zgenili ustnice ali roke v pozdrav.

In imeli so prav! Kdor dela štafažo stranki, ki je samo zadnjih pet let slovenskemu narodu in njega razvoju več škodovala kot vse nemške vlade in vsi kranjski Nemci skupaj, ta ne zasluži pozdrava dobrih Slovencev! Najsi so se tujci izgovar-

jali, da niso vedeli, kakšne razmere so tukaj, kakšna je stranka, ki jih je zapeljala, to ne velja; prepričali naj bi se poprej, komu so se v nedeljo udingjali.

Kako so Ljubljančani navdušeni in narodni, so se pa udeležniki klerikalnega shoda lahko prepričali, ko so se vračali čili Sokoli od pogreba velikega rodoljuba Franca Babiča. Vse ulice, koder so jahali in korakali Sokoli, so bile le en sam velikauski vzklik rodoljubja in ljubezni. Ljubljana se je tresla od gromovitih pozdravov; ljudem je šlo od srca, a obenem so tudi hoteli pokazati, komu velja njih ljubezen, komu velja njih nasprotstvo.

Vis est nostra, sed corda non sunt nostra — moč je naša, toda srca niso naša! je vzkliknil neki duhovnik. S tem je povedano vse! Src nimajo; vse, kar je pri njih, je prisiljeno, terorizirano, prestrašeno! Nobene ljubezni, nobenega navdušenja! — Kmetski udeležniki so si želeli, biti pri stranki, ki ima take navdušene ljudi, ki kažejo svoje srce, svoje odkrito mišljenje in sočustvovanje na tako pretresljiv način. To je ogenj, pri klerikalcih pepel!

Kaj se učimo iz tega? Klerikalci so morali uvideti, da si srce ne pridobe, da sloni vsa njih moč le na terorizmu, ki pričinja pri vaškem kaplanu in konča v deželnem dvorcu. To naj bi jim bil opomin, da bi nastopili pošteno pot, ki bi jim tudi srca pridobila. Kaj jim pomagajo mase, ki so bile v izposojene in od stranke kupljene obleke, kaj jim pomagajo ljudje, katerim morajo plačati, da gredo delat štafažo, ko pa nimajo src ljudstva, nimajo ljubezni lastnih pristašev.

Moralno vsa prireditve ni prav nič vredna, moralno je bilo vse skupaj velikanski prazen sod, ki odtlo zadoni, kamor se vanj zadeneš. In ta prazen sod se bo izsušil in padel skupaj, ker ni ničesar, da bi se vanj dalo. Src žarke ljubezni do domovine, do slovenske zemlje, ki jo najbolj tep-tajo klerikalci, teh src ni in ta se ne dajo prisiliti. Tudi otlo doneče fraze na shodu ne zaležejo nič več, v srcu mora biti prepričanje, v srcu ljubezen, vse drugo je kolarstvo, je strah pred močjo.

In to moč streti mora najpoprej naš kmet. Kmet mora odkriti svoje srce, ki mu še spi, in dati to srce stranki, svoji lastni kmečki stranki, ki se mora ustanoviti. Lep razvoj protiklerikalnega gibanja na deželi nam daje najlepše upe za bodočnost in prihodnja pomlad bo pokazala, da tudi »katoliški« shod ni nič zalegel, čeprav je bil to zadnji obupni poskus, ohraniti stranko pred razpodom!

Srca si moramo osvojiti in moč bo naša!

Novice z Balkana.

Slavnosten vhod srbske armade.

V nedeljo je del srbske armade po povratku z bojišč z veliko slavnostjo vkorakal v Belgrad. Na čelu je jezdil prestolonaslednik Aleksander. Belgrajska občina je poskrbela za kar najsijajnejši sprejem. Mesto je bilo vse v zastavah in nebroj slavolokov s primernimi napisi je pozdravljalo vračajoče se junake. Vse ulice so bile posute s cvetjem in na vojake se je iz vseh oken sipalo cvetlice. Ljudstvo je navdušeno pozdravljalo zmagoslavno armado in prestolonaslednika. Obenem se je tudi odkril velik spomenik Karažoržev, prednika sedanje kraljevske srbske rodbine. Prestolonasledniku Aleksandru je kralj sam pripel na prsi zlato medaljo za hrabrost.

Kaj je z Odrinom?

Turki drže Odrin in nobena velesila se ne pobriga, da bi pritislila na Turčijo, naj se drži londonskega miru. Listi pišejo sicer, da se Bolgarska direktno pogaja s Turško, toda bolgarska vlada zanikuje te govornice. Na Bolgarskem je vse tiho. Ničesar se ne čuje, niti o diplomatskih, niti o drugih korakih. Srbija in Grška sta že začeli demobilizirati, to je odpuščati vojake.

Izgube balkanskih narodov.

O izgubah balkanskih narodov v prvi in drugi balkanski vojni prinašajo francoski viri sledečo statistiko:

Srbija: 2,900.000 prebivalcev, 400.000 mož vojske, nezmožnih za nadaljno vojno po prvi vojni 30.000 mož (7,5%), po drugi vojni 41.000 mož (10,2%).

Črna gora: 220.000 prebivalcev, 30 tisoč mož vojske, padlih in ranjenih 10.000 mož (33,3%) v prvi in 1200 (4%) v drugi vojni.

Bolgarska: 4,445.000 prebivalcev, 600.000 mož vojske, padlih in ranjenih 73.000 mož (12,1%) v prvi in 83.000 mož (13,8%) v drugi vojni.

Grška: 2,435.000 prebivalcev, 300.000 mož vojske, padlih in ranjenih 23.000 mož (7,6%) v prvi in 25.000 mož (8,3%) v drugi vojni.

Turčija: Vojna moč 800.000 mož, padlih in ranjenih 150.000 mož (18,7%).

Srbija in Črna gora.

Med srbsko in črnogorsko vlado je prišlo glede meje do sporazuma, tako da se je pričelo sedaj delo za končno določitev meje. Črna gora dobi mesta Djakovico, Plevlje in Peč.

Odrinsko vprašanje.

Zdi se, da so ruski vladni krogi do najvišjih krogov odločeni za sedaj opustiti vsako diplomatično inicijativo v odrinskem vprašanju, zlasti ker ne more računati Rusija na podporo s strani entente. V merodajnih ruskih krogih so vedno bolj prepričani, da odgovarja dejstvo, da ostane Odrin Turčiji, mnogo bolj ruskim interesom, kakor eventualna zopetna utrditev Odrina s strani Bolgarske, kar bi pomenilo neprestano ogrožanje Carigrada in s tem vitalnih interesov Rusije.

Očividno inspirirani članki turškega časopisja trde, da se je Rusija popolnoma odrekla vsaki nadaljni akciji v odrinskem vprašanju in priznala sedanje stanje kot definitivno. Listi opirajo to svojo trditev na dejstvo, da so ruski državniki zapustili Petrograd. Listi izrekajo prepričanje, da se bo sklenila po zaključanju sedanjih pogajanj bolgarske vlade s Turčijo ozka defenzivna in ofenzivna zveza.

»Matin« poroča iz oficijalnih turških virov, da bo Turčija vztrajala proti Bolgarski na meji, ki jo je označila v noti na velesile dne 19. julija. Pač pa je Turčija pripravljena, odstopiti več vasi ob Črnem morju, ki imajo skoro izključno bolgarsko prebivalstvo, ter skleniti z Bolgarsko ugodno trgovinsko pogodbo za dobo deset let.

Razgled po svetu

Poljaki in nemški cesar.

Ob priliki velikih cesarskih manevrov je nemški cesar povabil k slavnostnemu banketu tudi poljske odličnjake. Po večini so Poljaki odklonili povabilo, nekateri pa so povabilo sprejeli. Ko so ti hoteli v ce-

sarski grad, je priredilo poljsko prebivalstvo burne protestne demonstracije, da prepreči njih udeležbo na banketu. Šele, ko je dobila policija pomoč orožnikov, se je posrečilo napraviti prosto pot.

Čehi in češki deželni zbor.

Permanentna komisija bivših čeških deželnih poslancev je včeraj soglasno sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da naj vlada nemudoma razpiše nove volitve. Novi deželni zbor naj bi rešil volilno reformo, nakar naj se razpusti in takoj na podlagi novega volilnega reda razpiše nove volitve. Vse češke stranke bodo pri volitvah postopale sporazumno.

Učiteljska beda.

Glasom statistike čeških listov je sedaj na Češkem in Moravskem 6000 učiteljev brez službe.

Velika nesreča v Pulju.

Kakor smo že kratko omenili, se je v Pulju na mornariškem strelišču Sacorgiana pripetila velika nesreča. Poskušali so 30¹/₂ centimetrskih topove. Pri tem je eksplodiral zaklopni del topa, ki tehtal več tisoč kilogramov. Takoj po eksploziji se je videl na strelišču žalosten prizor. **Trije mornarji so ležali mrtvi na tleh, razmesarjeni, zmečkani in raztrgani, da jih ni bilo poznati.** Enemu sta bila glava in leva roka popolnoma zmečkana. **Neki drugi mornar je bil tudi na najgrozovitejši način razmesarjen.** Kosi njegovega trupla so bili vsled hude eksplozije pritisnjeni proti lafeti in proti topu. Drugi kosi so daleč proč odleteli. Ne manj grozen je bil pogled na tretjega mrtveca. Po vsem strelišču so ležali kosi človeških trupel daleč tja do neke barake, ki se nahaja na strelišču in ki jo rabijo kot delavnico. Pri tej baraki je ravno stal podadmiral grof Lanus, naslonjen na vogal barake, nogo na stol, ko se je zgodila eksplozija. Zadet je bil od več kosov eksplodiranega zaklopnega dela z veliko močjo na nogah, čeprav je bil skoraj 150 m oddaljen od topa. Podadmiralu grofu Lanusu sta bili zdrobljeni obe nogi pod kolonom. Prepeljali so ga v mornariško bolnico, kjer so mu odrezali obe nogi. V soboto je podadmiral potem umrl. Tudi drugi mornarji in delavci so bili več ali manj ranjeni. Tudi na hišah je napravila eksplozija več ali manj škode.

Ali je S. L. S. res zaščitnica kmečkega stanu?

(Dopis z dežele.)

Ako poslušamo naše klerikalne voditelje, ki na različnih shodih in v listih venomer ponavljajo: Mi delamo za kmeta, vse za kmeta, S. L. S. je zaščitnica kmečkega stanu, samo v S. L. S. je rešitev kmečkega vprašanja, S. L. S. skrbi za izobrazbo kmečkega stanu itd. itd., se nam mora ne-

note vsiliti vprašanje: je pa vse to tudi resnica, kar se nam pripoveduje, oziroma kar pišejo klerikalni listi. Pa si oglejmo zato nekoliko bližje njihovo delovanje.

Vzemimo v prvi vrsti navedene besede: Mi delamo za kmeta in vse za kmeta. Tedaj moramo vprašati naše klerikalce, ako res toliko delajo za kmeta, naj nam dokažejo, koliko so v resnici že naredili za kmeta dobrega. Kdor njihovo delo le nekoliko pozna, mora priti do prepričanja, da klerikalci kmetu niso še prav nič ali vsaj bore malo koristili. Seveda, če smatramo za njih delo vedno in vedno naraščajoče davke, jim v tem oziru radi in jim tudi moramo pritrditi. Da bi pa kje skrbeli za znižanje davkov, pa ni nikjer slišati o tem. Zato lahko rečemo: S. L. S. je koristila kmetu toliko, da mora plačevati vedno **večje davke.**

V drugo pa se hvalijo klerikalci s tem, da je njih stranka zaščitnica kmečkega stanu. Prosimo vendar, kje so že storili klerikalci kaj, kar bi bilo v korist kmetom? Če so od izposojenih milijonov kron zgradili nekaj cest in vodovodov, je to le majhen delček onega denarja, ki so si ga v ta namen izposodili, vse drugo gre za koritarje in za udobnost gospodov iz deželnega dvorca, za lepo opravo, avtomobile itd. Da smo odkriti, moramo priznati, res so koristili že mnogo kmetom, toda le posameznim svojim pristašem, za skupno korist pa so zopet storili tako bore malo, da manj niti mogli niso. Znan bode marsikom slučaj, ko se je zavalilo kakemu klerikalnemu pristašu, ako je prosil podpore, celo več kot je potreboval, ako pa je prosil zanjo naprednjak, pa ni dobil nič, kakor bi naprednjak ne imel ravnotako stroškov in kot bi naprednjaku leteli denarji kar sami v mošnjček.

In če pogledamo zopet njih besede, da je le v S. L. S. rešitev kmečkega vprašanja, je ta trditev naravnost norčevanje iz kmeta. Da nam pa vendar ne bo kdo očital, da delamo S. L. S. krivico, pa moramo navesti že dostikrat ponavljana dejstva, da S. L. S. ni ljudska stranka, in kot taka tudi ne zastopnica kmečkih koristi, pač pa stranka duhovništva in posvetnih koritarjev, ki jo vodijo in upravljajo in o kmečkih vprašanjih niti pojma nimajo. Zato bi se tedaj morala imenovati duhovniška in koritarska stranka in ne ljudska. Tedaj je v S. L. S. zapopadena le rešitev duhovništva, ne pa kmečkega ljudstva. Da pa imata duhovnik ali pa kmečko ljudstvo oba enake potrebe, nam pa ni treba praviti; spoznal bo pač vsak sam, kje in koliko se križa delovanje enega ali drugega stanu. Delali bi tedaj S. L. S. krivico, ako rečemo, da dela za rešitev kmečkega vprašanja, pač pa vemo vsi, da dela ravno nasprotno. Samo mi kmetje smo že tako daleč, da tega delovanja še ne poznamo, spoznali pa ga bomo in tudi upamo, da tisti čas ni več tako daleč, samo takrat bo najbrž že — prepozno.

Koliko so storili klerikalci v splošnem, recimo za povzdigo izobrazbe kmečkega stanu, je pa skoro bolje, da o tem ne govorimo. Omenili smo že o povzdigi davkov, no, v tem oziru jim vsa čast in hvala, teh imamo že dosti, več jih ne želimo. Če rečejo, da skrbe za kmečki pouk, no, pustimo jim veljati, to pa le v toliko, da je ves pouk, kar so ga storili po svojih »vzor-nih« strokovnjakih, le tak, kot če bi oblekel zamorca v lepo belo oblečilo. Na zunaj bi bi lepo bel, dočim ostane v resnici še vedno — zamorec. Isto je tudi z našim kmečkim podukom. Samo lišp na zunaj, na znotraj pa nič pokazati. Da se nam pa morda ne bo očitalo, da kaj takega ni res, pa naj rečemo le toliko, da so pri nekem gospodinjskem tečaju napravile zaključno kosilo, ki so se ga udeležile tudi neki višje klerikalne osebe, — namesto gojenk, kuharice iz gostilne. Pa naj še kdo reče, kako imenitno se pri nas ljudstvo poučuje v gospodarstvu, oziroma gospodinjstvu.

Predaleč bi prišli, ako bi hoteli nava-jati vsa dejstva, ki jih imamo na razpolago v tem oziru. Morda utegnemo postreči z njimi kdaj prihodnjich. Za sedaj naj zado-stuje. Ti, dragi kmet, spregledaj že vendar enkrat, čas je že tu. Ako se boš dal voditi še dolgo klerikalcem, te lahko slečejo do golih kosti, potem boš pa seveda stokal in javkal. Zdrami se že vendar, organizuj se samostojno, kajti dokler si sam ne od-pomoreš, ti tudi tisoč S. L. S. ne bo po-magalo.

Gorenjski.

Slovenija

s Klerikalci se boje tožbe Kamile Theimerjeve. Pretečeni teden je pobegnil odgovorni urednik »Slovenca« Miha Moškerc in se skrtil tako, da se mu ni moglo dostaviti povabilo na prvotno obravnavo, ki je bila določena na dan 1. septembra t. l. S tem se je Moškerc hotel ogniti obravnavi in obsodbi. Ta beg kaže jasno, kako se klerikalna stranka boji sodne obravnave o tožbi Kamile Theimerjeve. Še več! Ta beg potrjuje tudi, da je Kamila Theimerjeva pisala golo resnico, tako pribito in dokazano, da se klerikalci še braniti ne upajo, nego kar beže. Svoj katoliški shod bi najbolj povelicali, če bi prišlo do obravnave. Toda kakor pobiti cucki se skrijejo klerikalci, kadar jim preti, da se odkrije resnica. Večno se pa Moškerc ne bo mogel skrivati in priti bo na vsak način moralo do obravnave.

s Bog je res dober! Da je bil ves »katoliški« shod nele norčevanje iz udeležencev, ampak norčevanje tudi iz božjih nauk, lahko dokažemo. Slavnostni govornik dr. Brejc je izrekel lepe Kristusove besede: »Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe« in »Česar nočeš, da se tebi ne stori, tudi ti drugim ne stori«, češ, naj se

udeležniki ravnajo po teh besedah. Ali si moremo misliti večje norčevanje iz Kristusovih besed, če se na shodu, ki ga priredi kranjska klerikalna stranka, izgovore te besede? Ona stranka, ki ima le sovraštvo do svojega bližnjega, ki dela na pogin in uničenje vseh onih, ki ne trobijo v njen rog, najsi bodo potem najboljši katoličani, ona stranka zlorablja najlepše Kristusove besede. Vemo, da so se voditeljem te stranke, fajmoštrom in kaplanom ostudno zategnila usta, ko so slišali te besede, vemo, da se po tem shodu s še večjo besnostjo vržejo na svoje bližnje, a ne po Kristusovih besedah, ampak ravno nasprotno od njih. Hinavščina je znak zunanosti, hinavščina je pri njih tudi v veri in verskih naukih, zato je naš Bog le dober, da ni s strelom udaril nad te bogokletneže, ki se tako ravnajo po njegovih naukih. To je najostudnejša hinavščina, da se pod plaščem vere zbirajo največji klevetniki njeni. Bog je dober, predober!

s † Franc Babič. Dne 22. avgusta zjutraj je po dolgi in mučni bolezni umrl gospod Fran Babič, trgovec na Dolenjski cesti. Pokojnik je bil rojen leta 1868. v Kranju. S svojo neumorno marljivostjo, delavnostjo in vstrajnostjo si je pridobil lepo premoženje. Toda sreča ga ni omamila, kakor marsikaterega drugega, ki si je pridobil bogastvo; on je ostal skromen in delaven kakor čebelica, dasi bi lahko živel v blagostanju, v pokoju in razkošju. V narodnem oziru je bil jeklen značaj, Slovenec z dušo in telesom. Za narodne namene je imel rad vsikdar odprte roke, ni pa imel rad, da bi se njegova darežljivost obešala na veliki zvon. V javnem življenju je bil odločen pristaš narodno-napredne stranke, za katero je zlasti ob času volitev mnogo storil z besedo, zgledom in dejanjem. Posebno naklonjen je bil naši šolski družbi, »Družbi sv. Cirila in Metoda«, kar izpričujejo Ciril-Metodovi kresi, ki jih je leto za letom prirejal družbi v korist. Kako pri srcu mu je bila družba, dokazuje dejstvo, da je opetovano naglašal, da bosta njegova dediča Ciril in Metod, v času, ko je bil še čil, čvrst in zdrav. Pokojnik je jel letos bolehati. Iskal si je leka pri zdravnikih, v Lonišču, a ko je uvidel, da za njegovo bolezen ni zdravila, je poklical notarja in napravil oporoko, s katero se je uvrstil med največje dobrotnike slovenskega naroda. Za glavnega dediča je postavil pokojni »Družbo sv. Cirila in Metoda« ter ji med drugim namenil svojo hišo na Dolenjski cesti št. 14, vredno nad 100.000 kron. — Pokojni dobrotnik družbe želi, da obdrži družba hišo kolikor mogoče dolgo kot temeljno premoženje in da mu napravi na hiši primeren napis. Strankam je izgovoril eno leto brezplačno stanovanje, svojim poslom je volil skupaj 1000 kron, po 1000 K dobi tudi nekaj njegovih prijateljev. Izmed ostalih volil je omeniti, da dobi »Sokol II.« 500 kron, »Glasbena Matica« 500 kron, trgovsko društvo »Merkur« 500 kron, Sale-

zijanci 500 kron. Njegov poslovodja Klemenc dobi hišo z zalogo na Dolenjski cesti št. 9, kjer je imel trgovino. Ostalo njegovo premoženje je razdeljeno med sorodnike. V oporoki je tudi določeno, da naj »Družba sv. Cirila in Metoda« vsa volila izplača z denarjem, naloženim na hranilne knjižice, kar izpričuje, da je pokojnik zapustil tudi lepo imetje v gotovem denarju. Plemenitemu pokojniku, ki je postal eden izmed največjih narodnih dobrotnikov, bodi ohranjen v slovenskem narodu večni spomin ni njegovo ime se naj blešči v zlati knjigi »Družbe sv. Cirila in Metoda« poleg Pol-laka, Kotnika, Vilharjeve in Fabjančiča na vekov veke! — Njegov pogreb je bil v nedeljo opoldne. Tako velikega pogreba že davno ni bilo v Ljubljani. Udeležilo se ga je skoro 400 Sokolov, med temi 27 na konjih razna društva in korporacije ter toliko ljudi, da je trajal pogreb več nego pol ure. Vse občinstvo je spremilo pokojnika prav v Šiško in tu se je v vznešenih besedah poslovil od pokojnega rodoljuba ljubljanski podžupan g. dr. Karel Triller. Naj mu bo ohranjen večni spomin!

s Slovenski pisatelj Ivan Cankar je bil obsojen na teden dni zapora, ker je pri predavanju o jugoslovanskem vprašanju v Mestnem domu izgovoril neke besede, ki so bile zoper javni mir in red.

s Podružnica Ciril-Metodove družbe v Domžalah vljudno naproša vse one p. n. člane ter prijatelje Ciril-Metodove družbe, kateri se udeležijo dne 8. septembra t. l. Velike skupščine v Domžalah ter žele tu obedovati, da takoj to javijo na tukajšnjo podružnico, da se more vzdržati red ter preprečiti vsako nespornost. Prosi se tudi navedbe natančnega naslova, da se p. n. udeležencem pošljejo znaki. — Odbor.

s »Domovina«. Prošnje za znižano ali brezplačno opoldansko hrano v dijaškem podpornem društvu »Domovina«, naj se vpošljejo do 10. septembra odboru v Ljubljano. Priložiti je treba prepis zadnjega šolskega spričevala in ubožni list, ki mora biti potrjen od davkarije in županstva in ne sme biti nad eno leto star. Kdaj se kuhinja otvori, se pravočasno naznani. Število prejetih je omejeno.

s Ustanovitev samostojne slovenske državne gimnazije v Gorici. V nedeljo je dospel v Gorico cesarski odlok, ki zaukazuje ustanovitev popolne humanistične gimnazije s slovenskim učnim jezikom ter realne gimnazije z italijanskim in realne gimnazije z nemškim učnim jezikom. Stara gimnazija z nemškim učnim jezikom izumrje v sedmih letih in na njeno mesto stopi slovenska ter italijanska in nemška realna gimnazija. Tako je izvojevan boj, ki se je bil skozi desetletja. Slovenska gimnazija bo štela letos štiri razrede in se sukcesivno izpopolni. Imela bo potem poleg ravnatelja 14 definitivnih profesorjev. — Razredi bodo nameščeni v starem gimnazijskem poslopju v Šolski ulici. — Goriška gimnazija bo najbolj slovenski državni

zavod te vrste na Slovenskem. Učni jezik bo skozinskoz slovenski, a preskrbljeno je, da se dijaki temeljito priučijo tudi drugim modernim jezikom.

s **Penzionat »Mladika« v Ljubljani.** Rodoljubne slovenske dame so ustanovile žensko vzgojevalno in izobraževalno društvo »Mladika«, ki si je med drugim postavilo tudi nalogo ustanoviti in vzdrževati penzionat za deklice, ki v Ljubljani obiskujejo kako šolo ali ki žele izpopolniti svojo izobrazbo v kaki stroki. Meseca septembra 1911. se je za penzionat »Mladika« dogradilo posebno dvonadstropno poslopje, ki se nahaja v najlepšem delu mesta, poleg mestnega dekliškega liceja, na ogalu Šubičeve in Levstikove ulice ter ima svojo glavno pročelje obrnjeno proti Tivolškemu gozdu in je obdano krog in krog z vrtno in parkom. Poslopje je popolnoma moderno opremljeno, ima vodovod, elektriško razsvetljavo, centralno kurjavo, sedem kabin za kopeli in veliko dvorano za igrišče v zimskem času. V njem je prostora za 100 in več gojenk. V penzionatu »Mladika« dobivajo gojenke skrbno vzgojo. Skrbi se tudi za to, da se priučijo lepim vnanjim občevalnim oblikam ter da se sploh vzgojijo za domačnost in za praktično življenje. V penzionatu »Mladika« se goji glasba in petje. Gojenke se udeležujejo primernih umetniških prireditev in imajo v zavodu na razpolago posebno knjižnico. V higijeničnem oziru je za gojenke »Mladike« kar najboljša preskrbljeno. Zavod ima svojega hišnega zdravnika, ki je za slučaj potrebe vsak hip na razpolago; za obolelo gojenko je preskrbljeno v posebnem oddelku, ki je od drugih prostorov popolnoma ločen ter ima tudi vojo kabino za kopej. V penzionat »Mladika« se sprejemajo notranje in vnanje gojenke. Notranje gojenke stanujejo v penzionatu ter uživajo ondi vso oskrbo; vnanje so v zavodu le čez dan. Vpisnine je plačati 4 K. Notranje gojenke plačujejo po 70 K na mesec in sicer vsaj za en mesec naprej. Za perilo se plačuje posebej po kosih. Vnanje gojenke, ki ostanejo čez dan v zavodu, plačujejo 25 K na mesec; za posamezne dneve po 1 K. Vsaka notranja gojenka prinesa s seboj zalogo z internatsko številko zaznamovanega životnega in posteljnega perila. Vpisani gojenki, ki pa ne vstopi, se ne vrne vplačana mesečina. Ako izstopi gojenka med letom, plača vsaj za en mesec. Pri vpisovanju je predložiti zdravniško izpričevalo. Pred vstopom v zavod naj si da gojenka pregledati zobe in oči. **Natančnejša pojasnila daje društveni odbor pismeno ali ustno v društveni pisarni, v Ljubljani, Šubičeva ulica št. 9, I. nadstropje.**

s **Petmesečni gospodinjski tečaji v »Mladiki«.** Začetek 16. septembra in 16. februarja. Gospodinjski tečaji imajo namen, navajati dekleta k pridnosti. Izurjenosti in samostojnosti v vseh gospodinjskih in kuhinjskih opravilih ter jih naobraziti v vsem, kar zahteva naobrazba od inteli-

gentne žene, razumne gospodinje in dobre matere. Pregled učnih predmetov: 1. Učni jezik. 2. Gospodinjsko knjigovodstvo in kalkulacije. 3. Hranoslovje. 4. Zdravoslovje in prva pomoč pri nezgodah. 5. Gospodinjstvo. 6. Praktične gospodinjske vaje kakor: a) Kuhanje: pripravljane preproste in fine meščanke kakor tudi bolniške in otroške hrane. b) Šivanje: krpanje in izdelovanje perila. c) Pranje in likanje. d) Pospravljanje in snaženje vseh hišnih prostorov. e) Nakupovanje živil na trgu. V tečaju poučuje državno izprašana strokovna učiteljica, praktični zdravnik in izurjena učiteljica za šivanje. Natančnejša pojasnila daje društveni odbor pismeno ali ustno v društveni pisarni v Ljubljani, Šubičeva ulica št. 9, I. nadstropje.

s **Zopet bodo žvižgali.** S 1. oktobrom prično na vseh avstrijskih železnicah vlaki zopet žvižgati. S to zopetno vplejavo upa železniška uprava omejiti nezgode.

s **Javen poziv!** Na dnevnem redu so pritožbe zoper postopanje delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. Naša zakonito utemeljena želja je, da se ustanovi podružnica tega zavarovalnega zavoda v Ljubljani. V tem smislu se je sprejela tudi na shodu deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug zadevna resolucija. Referent na tem shodu g. Fr. Ks. Stare, sobni slikar v Ljubljani, je ta predlog utemeljeval. Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu se čuti vsled tega utemeljevanja v živo zadeta. Naperila je proti g. Fr. Ks. Staretu sama, dalje njen ravnatelj g. Karel Colenc in predstojnik g. Henrik vitez Zahony radi njegovega govora tožbo radi prestopka zoper varnost časti. O tej tožbi se vrše obravnave v Ljubljani. G. Fr. Ks. Stare nastopi za svoje trditve, ki jih je izgovoril v interesu vseh **slovenskih udeležencev**, dokaz resnice. Inkriminirajo se glasom obtožnice naslednje besede: »Mera dolgoletnih krivic, zapostavljanja naših interesov ter brezsrčnega zatiranja naših zavarovancev, ki jih zadene težka peza nezgode pri delu, je polna do vrha ter glasno kliče po odpomoči brez daljnega odlašanja . . . da se našim ponesrečencem dele pičle podpore in da se jim pritrjuje, ko so prišli v nesrečo, s trdo brezsrčnostjo pripadajoče jim podpore Pri upravi ni potrebno pozornosti in štedljivosti, kadar gre za režijske izdatke. Denar se razsiplje za nepotrebne stvari. Postopa se z vso obzirnostjo in radodarnostjo napram laškim interesom, zlasti onim iz Italije. Tako pa prihaja, da ima zavod navzlic trajno rastočim prispevkom, ki žulijo in garajo prizadete gospodarje in njih uslužbence, leto za letom velikanske primankljaje Ubogim ponesrečencem in njih sirotam se odteguje pod različnimi pretvezami na vnebovpijoč način celo one skromne podpore, ki jim gredo po zakonu. Položaj je v resnici nevzdržljiv in kliče glasno po odpomoči Industrijalci in obrtniki v deželi Kranjski imajo vitalen interes na tem, da pride pri upravi delavskega zavarovanja zoper nezgode no tlikih letih krivice in zapostavljanja do rednih razmer, vrednih urejene in pravne države.« Tako se glasi besedilo obtožnice. To besedilo ni točno. Govor, ki ga je imel g. Fr. Ks. Stare je besedno pravilno natis-

njen v brošurici, ki jo je izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug o slavnostnem zborovanju, a vsebina je deloma identična z govorom g. Stareta. Ker nastopi g. Fr. Ks. Stare dokaz resnice za svoje trditve, prosimo vse zainteresente, posebno one iz delavskih in podjetniških krogov, da sporočijo konkretne slučaje, s katerimi se da govor g. Fr. Ks. Stareta utemeljevati — z navedbo datuma zadeve in imena ter slučaja samega na naslov zagovornika g. dr. Frana Novaka, odvetnika v Ljubljani.

o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid.** (Spomini na klerikalni shod.) Gospod župnik so oznanili in Klanfarjeva gospa so bili takoj zato; pa ne da se ustanovi Ciril in Metodova podružnica, ampak za to, da se udeleži fanatična šentvidska »gospoda« pohoda nad liberalno trdnjavo — Jeriho. Tudi so gospa pletli vence in vozove umivali in »cajh pucali« (pa ne pri Baharju ali pa pri Padovšku), da bi bilo lepše. Angažirane so bile vse Marijine hčerke, kakor tudi vsi stari in novo izleženi čuki. He, to vam je bilo veselja in krokanja! Cestarjev Pavle, ki že tri človeške dobe študira za jezičnega dohtarja, in njegov vredni brat Rudl sta bila voditelja. Rude, Rude ga vam pilne! Cel teden poživlja temne noči in skrbi za svoj katoliško-globoki želodec, ob nedeljah pa, ko se Mhavova rožica napenja na koru na vse kriplje, spi med deseto mašo doma. O revica, kadar ti Rude ne pomaga! Vseučilišnik Pavle je pa že cel teden poprej v čukarski uniformi vozil svoje stare in zaprašene špegle z bicikljem sem in tja — iz Št. Vida v Ljubljano in nazaj. Navsezadnje je vendar prišel tisti zaželjeni dan. Zabretove tercijalke so čebljale okoli, da jih gre iz Št. Vida na shod najmanj 25 voz. Te so »imeli čez« cestarjev ata, pa jih niso niti deset skupaj spravili. In narodne noše! Stare babe in mlečnozobe devičice so se skrivale pod zakrpanimi marelami. Doli so se peljali še kakor ljudje, vračajoč se, so pa z veliko umetnostjo, lastno samo njim, proizvajali kulturni Št. Vidci prav menežarijsko kričanje in tuljenje. Stanečani so se posebno odlikovali v tem, — seveda, ker se je pred njimi peljal na kolesu zgubljeni, pa zopet srečno najdeni striček, Cergolov Janez. Ko sem si šel ogledat spreved, sem prišel slučajno ravno v bližino rujnega uničevalca alkohola, Štefeta. Malo zamazan frak je imel, no pa za take noblese čisto dobrega. Bil je pisane volje, kakor sam piše v ponedeljkovem »Slovincu«. Muštace so se mu včasih namrdnile in namužile prav gor do »fanfaristov« na protestantovski fabriki in če bi deževalo, bi bil spreved pod njimi popolnoma varen! Pa Štefe ga še na katoliških shodih lomi; zdaj pa zdaj ga je kak kmetič pocuknil za frak in on ga je prijazno potrepil po rami in mu pomigal z dolgimi muštacami . . . Ljudje pa v smeh . . . O

srečna Ljubljana s takimi občinskimi svetniki! Kar pridrvi mimo s čukarskim znakom cestarjev Rude iz Podgore; ta človek se niti gospodu Štefetu ne odkrije in ne pogleda nikogar; sicer pa itak ne vidi dosti, ker cel teden krotati kakor po navadi, v nedeljo pa še bolj, zdela tudi takega krščanskega študenta, ki na vse zadnje tudi ni zverina, medved ali kaj takega, da bi se za štiri kranjske mesece skupaj našrl — potem pa od kamna in od božje besede živel. Njegov obraz je bil takrat bolj slavnosten in bolj pisan, kot pa sobotni »Slovenec«. V čukarski kompaniji smo videli mencati jurista Pavla, Rožmanovega ljubezenskega junaka devic in pevk, Zabret ima cigaro v rokah in »žnabli« mu vise kakor puranu... gotovo je prečul prejšnjo noč s solzami v očeh in mislil na svojo slavno fotografijo, ki je videla že toliko sveta in romala skozi toliko rok in naposled spet srečno čula biti njegovo zvesto srce. Od Kreka se razlikuje v tem, da se ni vozil na Dunaj, ampak si je preskrbel »srce« kar doma. Brenkrla je hud nahod odnesel iz šentviške zadruga in s katoliškega shoda in od — jelenovih samic. Jan je že zjutraj na vse zgodaj, ko še niti petelin ni zapel, hudiča klical na katoliški shod; pa pravijo, da so ga tam res imeli. O drugih zanimivostih drugič. — Maksil, pa ne Šimnov.

Iz Dravelj. (Čudež sv. Roka.) Prejšnji teden je bil za Draveljce čas veselja: obhajali so žabarji svoje žabarsko žegnanje. Prišel je sveti Rok; okoli cerkve štantov na kupe, tam na koncu vasi pa še »guncenca« in »ringlšpil«. (Tako govore slovenski Draveljci.) Pa se začno slovesnosti: Zabreti kriče po prižnicah za kronce, razni židovski kramarji si manejo roke in s čisto vestjo odirajo ljudstvo, pobožni romarji pa pač prosijo milosti božje. — Pa draveljskih fantov in Orlov niso spejlali romarji, o ne, ampak tiste črne oči romarice! Vsa vas je že počivala; tudi romarice so na raznih šupah pospale. Zabretovi mladiči se pa ne dajo kar tako ugnati v kozji rog! »Pa kaj se ne bi zabavali,« če je žegnanska, so si rekli, pa so šli in so storili... Sicer je nastal pri znani draveljski koloburnici, Šubelnovi Marjani in romaricah, ki so tam prenočevale, precej velik ropot, da, tak ropot, da so se celo državne lučke z revolverji v rokah približale in enega izmed navdušenih zalezovalcev romaric povabile na žabarsko kosilo v »keho«! Kaj vse že počno naši katoličani! Eden telovadi izven zakona ob siju lunce za kozolcem, drugi brenči pod žegnano streho šentvidske zadruga, ko mu žena doma boleha, tretji — vodja — se proslavlja s vojimi fotografijami, ta zopet brnikuje po draveljskih šupah in tako ta čedna družina rase in se razvija v občo zadovoljnost vseh šentvidskih faranov naprej. Bog daj srečo še pri nadaljnih »eksperimentih«!

Iz Notranjih gorc. V zadnjem »Dopoljubu« se neki dopisunček obreguje ob mene in druge. Očita mi nenravnost in kaznen. Vsa stvar še ni pri kraju in se bo že še izkazalo, kako je bilo v resnici. Ker pa tako brska za našimi grehi, naj pa še svoje razkrije. Naj pove rajši, kako je Marijina pevka tožila nekega fanta. Za svetinjo ga ni tožila, ampak za tisto, kar je Mariji najbolj ljubo. Naj popiše vedenje Marijinih devic na Brezovici, tam bo našel toliko nenravnega gradiva, da mu bo neumna buča polna in bo lahko francoske romane pisal, če bi jih s tisto slamo, ki jo ima namesto možgan, sploh znal. Naj le nadaljuje, bom tudi jaz sledila in drugič prav krepke povedala. — **M. Zorčeva.**

o Dolenjske novice o

d S Sv. Gore pri Litiji. Dovolj pritožb smo že slišali v našem kmetskem listu, glede bere, katero moramo dajati našemu župniku Lovšinu. Vse potrebne korake smo že storili, da bi se odkupili. Vzeli smo si svojega zastopnika, a naše okrajno glavarstvo tako nerado stori, kaj, da se moramo naravnost čuditi, čemu to cinčanje. — Zaradi bere je bil ne dolgo tega kmet iz Raven sodnijsko kaznovan, ker se je na kruta žaljenja od strani župnika izrazil, da mu ni nikoli dosti, namreč župniku. Ogorčen mora pač biti kmet, ako pomisli, kake cene so dali duhovniki vadi glede bere. Tu hočemo navesti te cene. — Voz drv nasekati in na dom pripeljati **50 vinarjev** (to je naložen voz, katerega komaj peljeta dva vola). Cent sena **50 vinarjev**. Mernik pšenice **1 K 40 vin**. Mernik ovsa **70 vinarjev**. Pušelj prediva **24 vinarjev** itd. In zakaj je ta duhovščina dala tako nizke cene vladi? Samo vsled tega, da je država tem nikdar sitim ljudem plačo izaboljšal. — Ob sebi je umevno, da je šlo **to izboljšanje iz naših kmetskih davkov**. — Naš župnik Lovšin je oznanil, da moramo kmetje iz Tirne mu pripeljati seno dne 16. t. m. in sicer seno prve košnje in vsak naj gleda, da bo dal deteljo, ki pa mora biti dobro posušena. Omenjeni dan smo donesli kmetje iz Tirne seno na Sv. Goro, eni mrvo, drugi deteljo, obsebi umevno, da vsak po svoji moči najbolje. Videti nas je bilo kot tlačane, ko smo mu peljali seno. Ko pripelje voznik na Goro, je pregledal župnik Lovšin seno. Neka mreža mu ni bila povolji, zato reče, da to seno ni za nobeno rabo, da ga živina sploh ne je — kmet molče obrne vola k mrvi in tu se je videlo, kako sta z veseljem pričela žreti. To je bil najlepši dokaz, da je mrva dobra. — Naš župnik je iz Ribnice doma in krave ima tudi od tam. — Torej župnik Lovšin, hajd še v Ribnico po mrvo, mi gotovo ne bomo zato pretakali solze. Radovedni smo, če bo tudi nas advokatu izročil. Mislimo pa in tudi gotovo bode tako, da je župnik od prejšnjega dne imel

poštenega mačka, ker sta ga z Zajcem skupaj žehtala ter se tolažila pri rujni vinski kapljici, da bodo še prišli časi nazaj, da bo kmet brezpogojno ubogal farje. Toda shod na Velikega Šmarna dan je pokazal, da je fara sv. Gorska napredna. — **Zavedni napredni kmetje iz Tirne.**

d Krška vas. »Narodna čitalnica« priredi dne 31. avgusta ob 2. popoldne v gostilni gosp. Josipa Kodriča v Krški vasi ob priliki ustanovnega občnega zbora domačo veselico. Spored je zelo vabljiv, ker bo nastopilo več govornikov, ki bodo raztolmačili velevažnost tega društva. Vabijo se člani in drugo narodno - zavedno občinstvo, da se te prireditve udeleži ter s tem pripomore društvu do boljšega obstanka.

d Iz Št. Jerneja. Našo lepo faro je zapustil občeznani kaplan-agitator Janez Drešar ter se preselil v splošno veselje v Staro Loko na Gorenjsko. Bil je velik prijatelj »Slovenskega Doma«, kakor tudi faranov, zato se spodobi, da se od njega primerno poslovimo. Takoj, ko je vzrasel iz tal znani čukarski dom, je bila prva skrb za voditelja tega. Poslali so nam fletnega Janezka, ki je takoj razcepil naše fante na dve stranki. Ker ni dobil v vasi nikogar na svojo stran, podal se je v okoliške vasi, kjer je imel več sreče. Ko je zbral svoje zveste, jih je pričel učiti komedije. Kjer je komedija, tam je tudi muzika. Ustanovil je neko škandal-bando, ki nima para na vsem Kranjskem. Ker so nas Šentjernežani budili že zgodaj zjutraj s svojim čredenkmaršom, ustanovili so naši napredni fantje svojo godbo z najpriprostejšimi instrumenti in tako so se umaknili naši ptiči v svoje gnezdo. Komedijo po prirede vsako nedeljo. Otrokom so pobrali že vse groše. Zadnji dve komediji sta bili namenjeni mlatičem; a ti so si poplanknili svoja grla rajši v gostilni kot bi nesli svoj trdo zaslužen denar v teater. Predstave so pa tudi imenitne: na oder stopi sramežljiva marinarica. Zagledavši občinstvo zazija tako široko, da bi se ji videlo skoraj v trebuh. Hitro nato pa sramežljivo zakrije svoje mile oči z obema rokama. Smeha je torej dovolj; ko pa zahrešči banda, loti se človeka tako veselje, da bi najrajši plesal kar po ena nogi do vrat in domov. Kaplan je pa skrbel tudi za naraščaj čukov in zbiral je na večer otroke k raznim vajam. Domov so hodili pozno ponoči ter so se vršile med potom razne nerednosti. Noč ima svojo moč, in tako so morali otroci včasih bežati v svoje postelje. To je pa hudo jezilo Janezka in delal je na to, da bi se prisililo odrasle fante, da bi šli spat s kurami. Seveda je zadel na hud odpor in medsebojno sovrašтво se je podvojilo. Neko noč, ko je bil kaplan zopet na ponočni patrolji, ga je nekdo osuval v oni del telesa, kjer izgubi hrbet svoje pošteno ime. Za slovo se mu je ja pokadilo s kurjim perjem. Tako se torej godi dandanes duhovniku-hujškaču. Sejal je veter in žel vihar. Upamo, da ga bo

sedaj zmodrilo, a našemu lepemu kraju pa se povrnil mir.

d **Iz Mirne.** Naš župnik Kocijančič je tako zagrizen, da nikogar ne sprejme ne za krstnega, ne za birmanskega botra, ki bere »Slovenski Dom« ali druge napredne časopise. Zdaj pa še klerikalcev več ne sprejema za botre. Neka mati je imela letos dva sina za birmo. Vzela je za botra nekega klerikalnega človeka, toda župnik mu je rekel: »Vi ne pojdete tema otrokoma birmo vezat; ste preveč fajn človek, da bi šli takim otrokom za botra, škoda Vas je!« — To je zopet nekaj takega, kar nasprotuje veri in Kocijančičevim naukom. Slabi otroci morajo dobiti vendar dobrega botra, saj je župnik na prižnici pravil, da mora boter prevzeti dolžnosti do birmanca ali krščenca. Skrbeti mora, da je otrok po krščansko vzrejen, da se lepo uči itd. No, vidite, tako težavo imamo z botri in z našimi katoličani!

O p o m b a u r e d n i š t v a: Pa ni treba dati otroka krstiti ali birmati, če Kocijančiču boter ni všeč. Se bo že premislil, takšno odgovornost prevzeti nase.

d **Iz novomeške okolice.** Zopet prihaja up našega vinogradnika. Letošnja vinska letina ne bo tako slaba kakor smo mislili spočetka. Res je spomladi mraz vzel polovico, po nekaterih krajih pa še več, zlasti v onih, ki leže visoko. Ostalo pa je nad vse lepo. Po dolinah ležečih vinogradih, ki jih mraz ni tako dosegel, so pa trte tako preobložene z velikimi grozdi, da komaj drže. Stari ljudje ne pomnijo tako velikih grozdov, kakor so ravno letos. Tupatam pa je pred tednom tudi toča padala med dežjem. Od toče zadete jagode gnijo. Dobro bi bilo tako načete jagode obrati, da ne gnijo. Prav bi bilo za nas, če bi vreme zdržalo in nastopila vročina, ki smo jo letos imeli tako bore malo. Kajti le potem se je nadejati rujne kapljice, sicer pa bo ob deževju kakor dosedaj, kiselica, kakor lansko leto. — Shod 20. t. m., ki ga je sklical novomeški župan proti poslancu Jarcu, je krasno uspel. Magistratna dvorana je bila nabito polna tako, da ob pol 7. zvečer niti najmanjšega prostorčka ni bilo dobiti. Mnogo meščanov je moralo ostati na hodniku. Po daljšem govoru gosp. župana Rozmana je zaorilo po dvorani proti poslancu Jarcu in proti S. L. S. Enoglasno se je izrekla nezaupnica Jarcu in njegovi stranki. Med poslušalci smo opazili tudi več klerikalcev, ki so slednjič tudi glasovali za nezaupnico Jarcu. Zopet dokaz, da se je začelo ljudstvo zelo probujati in da na klerikalne limanice ne seda več tako rado kakor svoj čas. Novomeščani in Muhaberci naj bodo vzged drugim krajem, kaj imajo storiti s klerikalnimi farbarji. Čast zavednim Novomeščanom. Toda klerikalci pa tudi ne bodo pozabili te svoje polomijade in pri vsaki najmanjši priliki bodo dali Novomeščanom čutiti. Že v zadnji seji deželnega zbora so dali okusiti. Pri tej seji so se delile namreč podpore za trgovske

in obrtnonadaljevalne šole. Te podpore so pa bili le taki kraji deležni, ki prikimujejo temu, kar jim zaukazuje klerikalna stranka. Taki kraji pa, ki ne puste, da bi se njih ljudstvo farbalo na vse mogoče načine, pa niso deležni teh podpor in med temi srečnimi je tudi Novo mesto. Pri tem strankarskem postopanju so zopet pokazali v bengalični luči, koliko jim je do izobrazbe in napredka ljudstva. Če bi bilo še treba kakega Bartola pomakniti v VI. plačilni razred ali dati podporo Slomškarju za novo zobovje ali luksurjuzno potovanje po Italiji, za to bi bili takoj pripravljeni odšteti, kolikor bi kdo zahteval, samo da je njihovega kalibra, le za šolo ni denarja. Menda bi s tem radi izsilili, da bi ta šola prišla v roke našim podjetnim frančiškonom, a so se za enkrat zmotili. Vse to prav lepo dokazuje, da klerikalci ljubijo duševno temo, ono temo, ki jim najbolj tudi pomaga do zmag in napredka. Le tako naprej, saj ljudstvu so se same začele odpirati oči. Gorje pa vam, kadar spozna napočna pota, po katerih ste jih vodili kakor slepce. — Umrla je v Št. Petru pri Novem mestu Marija Bojanc, roj. Vintar, žena posestnika, stara 26 let. — Na Lešnici je sin Alojzija Kraševca prišel k posestniku Jož. Riflju, istotam, kjer so ravno mladitili s strojem. Gospodar, videč dečka, stati poleg poda, mu veli sesti na napelj. Ker tega deček sam ni mogel, ga je vzel in posadil nad kolesje, kjer goni živina stroj. Deček pa je prišel z nogo med kolesje tako nesrečno, da mu je takoj odtrgalo stopalo. Prepeljali so ga v bolnico v Novo mesto. Neprevidni gospodar pa se bo moral zagovarjati vsled tega pred sodiščem. — Zblaznela je žena M. Trkaja iz Harinje vasi pri Št. Petru. Nago so dobili na šentjernejskem polju, koder je pulila krompir. Pripeljali so jo županstvu v Št. Peter, od tod pa v bolnico.

d **Jarčeva zvezda ugasnila na Muhaberju.** (Za vzgled naprednim kmetom tudi v drugih krajih.) Po teh pojasnilih boste lažje razumeli, kako in zakaj je Jarčeva zvezda ugasnila na Muhaberju. Mož je prišel na shod kakor kak turški paša. Misli je, da ga bo pri Osolniku kar cela fara čakala in viharo pozdravila. Namesto tega pa ni bilo, ko je prišel, še nobenega njegovih kimavcev. Stalo je tam le kakšnih 6 naprednjakov iz Novega mesta. Že to je na Jarca tako učinkovalo, kakor če psa, ki se bliža hiši, kjer misli dobiti kako mastno kost za glodati, poliješ s škaфом mrzle vode. Pa čakalo ga je še hujše razočaranje. Komaj je došel do tistega »kancelna«, katerega sta mu postavila Mala-Rituševu dva policaja, da bo tam pridigal na Osolnikovem hribu zbranemu katoliškemu taboru, glej vruga, že od druge strani prihaja Žagarjeva armada, kakih 40 zavednih mož iz okolice. Ko so še ti prišli pred hišo, je bil Jarc že malo živ od same jeze. Skoro pa bi ga bila zadela kap, ko je kmalu nato prišel še dr. Slančev koncipi-

jent gosp. Lotrič z nekaj novomeškimi udeleženci. Od Jarčeve strani pa so le počasi in posamezno kapali, tako da jih je bilo z Ogrizkom, župnikom in županom Turkom, z Malovičem in ameriškanskim katoliškim Rozmanom in Globevnikom vred vsega skupaj raje manj kot 35. Že to število samo na sebi je bilo za Jarca velika polomija. On zbobna skupaj shod, hoče imeti kar cel tabor na Osolnikovem hribu, na, pa ti pride kakih 30 takih, ki drugega ne znajo, kot samo kimati, če le župnik odpre usta. Nasprotno pa je od napredne strani število zborovalcev še enkrat tako veliko. Kdo bi se ne jezil nad takim polomom? Seveda če bi bil Jarc res poslanec poštene demokratične ljudske stranke, kakor se rad izdaja, bi bil še vseeno lahko vesel, da ga je od nasprotne strani počastilo toliko zborovalcev. Saj mu je bila s tem dana prilika, da bi jih bil, če ne vse, pa vsaj veliko pridobil na svojo stran. S kakšnim veseljem bi se bil drugi dan vrnil domov v Ljubljano, kjer bi se bil lahko pobahal, češ, poglejte, zopet sem jih pridobil za našo sveto katoliško stvar. Ampak to je vrag, da se Jarc ne zna obvladati in v svoji jezi in napihnjenosti prehitro pokaže, da njegova stranka ni poštena, ni ljudska, ni demokratična, kakor jo proglašajo. Namesto da bi bil kot krščanski poslanec, izvoljen na katoliški podlagi, v dejanju pokazal svoje krščansko načelo, ki po Kristusovi zapovedi uči: Ljubite tudi svoje sovražnike! in bi bil, ko je prišel do Osolnikove hiše, prav lepo pozdravil tam stoječo gručo novomeških naprednjakov, in bi jim bil privoščil lepo besedo, na primer: No, gospodje, me veseli, da ste tudi vi prišli na moj shod, pa jih je že od daleč tako postrani, tako razžaljivo, tako izživajoče gledal, kakor se to za olikanega človeka sploh ne spodobi, najmanj pa za krščanskega poslanca. Kaj pa kristjanom koristijo lepi Kristusovi nauki, kakor je ta najlepša njegova zapoved: Ljubite tudi svoje sovražnike! če pa vsi ti lepi nauki stoji zapisani samo v sv. pismu, če se jih samo pridiga iz prižnice, ako pa jih v dejanju ravno ti ne izvršujejo, ki bi v prvi vrsti morali z lepim vzgledom hoditi pred drugimi naprej. Govoriti: Mi smo katoliška stranka, mi verujemo v Boga in Kristusa, mi se borimo za vero, v trenutku pa, ko je treba pokazati, če tudi res izpolnjujejo, kar verujejo, pa so grji in slabeji, kakor divjaki in pogani, no, hvala lepa za tako vero in za tako katoliško stranko. Doslej je to slepomišenje še šlo, ko se naš kmet še ni zavedal, da je pravi kristjan samo tisti, ki to tudi dejansko izvršuje, v kar pravi, da veruje, in ko naš kmet še ni tako daleč misli, da bi morali ravno tisti, ki imajo vero v rokah, najbolj iti z lepim vzgledom naprej, pa so v resnici najslabeji in kar očitno teptajo božje nauke v blato. Ampak zdaj prihajajo za naše klerikalce čim dalje slabeji časi. Zdaj je tudi že naš kmet vsaj polagoma začel ločiti

pravo zlato od onega, ki se samo na vnanje blešči kot zlato, zdaj tudi kmet razumeva, da brezverec ni tisti, ki se ne vklanja in ne pripogiba svojega hrbtišča pred vsakim kaplančkom, ampak da so ne samo največji brezverci, temveč tudi najgriji hinavci tisti, ki imajo vero samo v ustih, v svojem srcu, v svojih delih pa so polni vsega drugega, samo tistega ne, kar vera uči. Kmet je začel misliti, da duhovnik pravzaprav ni nič drugega, kakor prav mastno plačan uradnik, ki ne stori niti križa in ne zmoli niti očenaša in ne izreče niti Amen, zastoni. Kdor ne verjame, pa naj poskusi. Naj poskusi, če bo prečinski župnik šel koga pokopat zastoni, če bo zmolil kakšen očenaš za verne duše v višah, ne da bi že naprej, ali pa vsaj pozneje terjal plačo za to. — Da pa naš župnik tudi na shodu ni bil boljši, kakor je bil Jarc, to je pokazal s svojim vedenjem sam na tem shodu. Če že na katoliški podlagi izvoljeni poslanec Jarc nima nobene prave vere in je Kristusovo največjo zapoved: Ljubite tudi svoje sovražnike, tako očitno in tako nesramno poteptal v Osolnikove smeti, on, župnik, namestnik Kristusov, bi kaj takega ne smel dopustiti. — Pa pustimo za to pot našega debelorejenega Tonea, in vrnimo se k Jarcu, kako je še nadalje zboroval.

o Gorenjske novice o

g Iz škojteloške okolice. Katoliškega shoda se je tudi od nas udeležilo mnogo ljudi. Saj to ni tudi nič čudnega, ker smo tako že svetovnoznan klerikalni pristaši. Govori se, da se je vozil loški Šinkovec nazajgrede v živinskem vozu. No, saj mož boljšega tudi ne zasluži. Pa tudi narodne noše so si marsikateri izposodili od — liberalcev. Pa kaj se hoče, da jih je bilo le več, potem pa če si tudi v liberalčevi koži. Druge nesreče ni bilo. — Za novo cesto se dolgo niso mogli zediniti, kje bo šla. Enkrat so rekli, da pojde na spodnji trg, enkrat za enkrat pa mimo Štemarjev. No, končno so se vendar zedinili, da bo šla pred Štemarji.

g Iz staro in novooseliških hribov. Kakor grob molči »Domoljub« o shodu posl. Jarca v Sovodnju. »Slovenec« je pa šele v soboto prišel do sape, da se je mogel pobahati, oziroma nalagati svojim pristašem, kako da smo bili kmetje zadovoljni s poročanjem in z delom deželnega zbora in da se je shod zaključil z liberalnim pogoriščem. Očitna laž! Tukaj se vidi, kako se farba nezavedno ljudstvo, da bi ono mislilo, da je vse pri S. L. S. Mogoče da bo »Domoljub« kaj poročal prihodnjič o tem, naj ga opomnim, da ja ne bo pozabil: zakaj se ni volil predsednik, zakaj da ni g. Jarc nič poročal o gdč. Theimerjevi. Vsi-ljuje se pa tudi vprašanje: ali je bil sploh ta shod naznanjen ali ne na politično oblast, ker ta ni nikogar pobolastila, da bi shod nadzoroval. Ali postave ne veljajo

za vse enako? Še nekaj o tistem liberalnem društvu, kakor ga »Slovenec« imenuje. »Kmet. izobraževalno društvo« se je ustanovilo nepristransko in ima nalogo, razširati izobrazbo s pomočjo shodov, predavanj, s poučnimi izleti, raznimi knjigami in časopisi. Ker se ni priklopilo k S. L. S., so takoj razglasili klerikalci, da je liberalno in celo brezversko. Seveda je s tem dobila stranka hud udarec, posebno med manj zavednimi se je spodkopalo tla. Dela se še vedno naprej ta gonja, da se kolikor mogoče škoduje in ravno s tem se tudi kaže, koliko je strahopetec, ki se boje te strahovlade kranjske dežele. Člani se bodo gotovo nasprotno še bolj združili, ker v edinstvi je moč. Ti, društvo, pa stopaj po začrtani poti in vodi boj zoper vsako krivico, naj pride od koderkoli. — Nekaterim osebam ni po volji, da »Slovenski Dom« kaj malega poroča tudi iz tega konca sveta in si iščejo pravega dopisnika s pomočjo klofut, a pravega ne boste zadeli, dokler ne vzamete drugega na piko, kakor ga sedaj imate. — Prihodnjič bo poročal »Slovenski Dom«, kako se je zaneslo strankarstvo v našo dolino, četudi mogoče ne bo po volji nekaterim osebam.

o Notranjske novice o

n Dolenji Logatec. Naši klerikalno-občinski treburharji nastopajo proti svojim sovaščanom že prav po najnovejši klerikalni metodi. Te dni se je več naših pristno klerikalnih sovaščanov lotilo napeljave vode iz občinskega vodovoda v svoje hiše, kar se je dosedaj brez vsake zapreke vršilo. Par dni po začetem delu sta nastopila dva občinska svetovalca, Valuharjev Jože in pa naš glasoviti Dežela pri županu Remcu, naj ne pusti poprej vode napeljati, dokler ne plača vsak 30 K v bisago Valuharjevega Jožeta in njegovih sosedov in tako se je tudi zgodilo. Dne 19. avgusta je povabil naš župan Remc vse prizadete v občinsko pisarno in tamkaj oblastno rekel, da ne pusti prej napeljati vode, dokler ne bo zahtevani denar v občinski pisarni izplačan. Proti županovi odredbi so se prizadeti pritožili na deželni odbor, kajti ta zahteva je popolnoma neupravičena in mi smo pri tem le radovedni, če je v resnici že blizu čas, ko si bodo naši klerikalci med seboj v laseh. Nekateri naši klerikalni koritarji celo proti Martenkovemu Jožetu nimajo nobenega pardona, ki jim je pri zadnjih občinskih volitvah do občinskih korit prav dosti pripomogel. Prav je tako, Jože! Sam si si izkopal jamo, v katero te tvoji nekdanji klerikalni pajdaši porivajo, a za tvoj drag denar si napolnil korito Valuharjevemu Jožetu in pa Remcu. Bog ti grehe odpusti!

n Letošnji manevri se vrše med Ilirsko Bistrico in Postojno. Vojaštvo bo po vseh vaseh od Ilir. Bistrice do Rakitnika pri Postojni razdeljeno. Zaključni manevri bodo med Ravnami in Ilirsko Bistrico.

o Zagorske novice o

zg Torej prvi ljudski tabor na Sv. Gori! Tako so krstili naši klerikalci shod na Sv. Gori v »Domoljubu«. Znano nam je, da ni večjih lažnjivcev na svetu, kot so klerikalci. Poročilo o shodu! — To naj vas reši? Prepričani bodite, da ste s tem poročilom naši zdravi stvari več kot dovolj koristili. Kmetje, ki so se udeležili shoda, sedaj vsaj vidijo, da ste v resnici ljudski sleparji in še hujše vam lahko rečemo: navadni lopovi ste, ker hočete ubogega kmeta oropati vseh političnih pravic, ki so mu po zakonu zajamčene, samo da bi še nadalje žrli iz korit, v katera nosi naš kmet z žuljavo roko srebro in zlato. Vi, trotje, ki si redite obilna svoja telesa, se ne zavedate, da vam vso hrano pridelamo mi kmetje s krvavimi žulji, — vse najboljše vam nosimo na mizo, — a nam kmetom ostane skromen del te hrane, in dostikrat se pripeti, da moramo z družino vred stradati . . .

Mi smo se pričeli zavedati — in v resnici, kakor vi trdite, se dela dan v našem Zasavskem pogorju, a uverjeni bodite, da bo ta dan daleč po širni Sloveniji razpršil temo in mi kmetje, kakor svojedobno naši pradedje, se bomo politično osvobodili političnih koritarjev in gospodarili bomo z našim davkom sami . . .

Spomladi bodo deželnozbornske volitve in takrat si bomo kmetje izbrali može iz naše srede, može, ki si sami obdelavajo svoja polja . . . Vse to vas že danes boli, ker predobro veste, da je kmet pričel ostro gledati in trezno misliti s pametjo, ki mu jo je dal bog.

Po »Domoljubu« blatite nas kmete, toda vi nas ne morete žaliti; še ponosni smo, če nas napadate, ker to je znak, da se nas bojite. Imenujete nas za kričače, podtikate nam, da smo celo razbojniki in bogsigavedi, kaj še vse. — Slobodno vam, storite, kar hočete! — Vi, župnik svetogorski, nas lahko raz leco in po »Domoljubu« psujete, kolikor hočete, toda prepričani bodite, da se bo ta ost, katero ste na nas kmete namerili, ob prvi priliki obrnila proti vam in takrat se bodo zamajali stolčki — tresk! in ležali boste na tleh v lastnem blatu in bomo pomilovalno korakali preko vas naprej do svojega cilja!

Kmetje, ki ste bili na shodu, ste se sami prepričali na lastne oči in ušesa, kako se je shod vršil. Videli ste, da nas je bila ogromna večina, a le peščica je bila na klerikalni strani. Slišali ste, ko je Taufer dr. Zajcu rekel: 38 je vaših, natančno se jih je preštelo. — Brali ste naše poročilo in brali ste gotovo tudi poročilo v »Domoljubu«. — Torej, sedaj sodite sami, kdo je lažnik. — Značilna je tudi sodba kmeta-klerikalca, ki se je izrazil, da je poročilo v »Domoljubu« od kraja do konca lažljivo. — In s temi besedami je vse povedano.

Najhujše, kar se je dr. Zajcu očitalo glede Kamile Theimerjeve, niti z besedo ne omenja župnik Lovšin v »Domoljubu«. — **Zakaj neki ta molk?** Morda ste g. župnik tudi vi prišli po shodu do prepričanja, da ima Kamila smrtno koso v roki za stranko ljudskih sleparjev?

Podrobno ne bomo odgovarjali »Domoljubovemu« dopisumu na njegova lopovstva, ker to je pod našo čatjo, da bi se z lažnjivimi lopovi pečali. — Naše delo in naši cilji so mnogo bolj plemeniti, kakor laži pobijati! — **Dan je napočil in mi kot delavci delamo!**

zg **Iz zagorskih hribov.** Uredništvu »Slovenskega Doma« v Ljubljani. Sklicujoč se na tiskovni zakon zahtevam, da priobčite v postavnem roku in v postavni obliki sledeči stvarni popravek notice »**Iz zagorskih hribov**«, ki je bila natisnena v 33. številki »Slov. Doma« dne 16. avgusta t. l. Ni res: Dr. Zajec je prov. vodja deželne bolnice, zdravnik od c. kr. tobačne tovarne, zdravnik okrajne bolniške blagajne itd. Vse te časti, ki so z **mastnimi dohodki naših davkov spojene, smo mi kmetje pridobili s tem, da smo ga volili za deželnega poslanca.** Res je to, da dr. Zajec ni prov. vodja deželne bolnice, res je, da je le zdravnik c. kr. tobačne tovarne in zdravnik okrajne bolniške blagajne. Res je, da dr. Zajec teh časti ni pridobil s tem, da je bil od kmetov izvoljen za deželnega poslanca, ker jih je imel, še predno je postal deželni poslanec, in res je, da vse te časti niso spojene z mastnimi dohodki davkov, marveč plačujeta omenjeni blagajni dr. Zajca iz svoje blagajne, ne pa z denarjem kmetskih davkoplačevalcev. Ni res, da se je dr. Zajec na shodu na Vačah izrazil: Najgrši med vsemi so pa zagorski liberalci; res pa je, da se dr. Zajec tako ni izrazil. Ni res, **da lahko dr. Zajec mesečno najmanj tisočak denarja spravi v svoj žep in ta denar je davek, ki ga mora ta grdi zagorski liberalci** in krščanski kmet iz zavskega pogorja plačati. Ni res, da se je dr. Zajec na shodu na Vačah izrazil: Če bi človek smel, bi vzel puško ter postrelil vse te proklete liberalce, ker za drugega itak niso. A žalibog, da tega ne smemo storiti. Res pa je, da se dr. Zajec tako ni izrazil. — V Ljubljani, dne 22. avgusta t. l. — Dr. I. Zajec. — Ta popravek priobčimo v listu, čeprav ne odgovarja zakonitim zahtevam. Toda dobro je, da se večkrat eno in isto bere. Koliko je na popravku resnice, bo povedal naš dopisnik.

Ostali slovenski kraji

o **Iz Goriškega.** Goriške volitve, politika, posebno pa voditelj S. L. S. dr. Anton Gregorič ne puste spati ljubljanskemu »Slovincu« in njegovemu poročevalcu. Vsak čas malo povoha skozi predore na Goriško, v svojih predalih pa zarohni: »Glejte starega grešnika, vse posledice bo nosil sam!« Hm — pa še kako lahko! Ve-

liko lažje kot pa dopisnik »Slovenčev« in kranjski voditelji nove struje. Čudeži se na Goriškem pri voditeljstvu še niso godili, kaj takega je mogoče le na Kranjskem še. Utegnejo se pokazati vsak čas, ako jih le ne bo mogoče zatreti pod nobenimi pogoji. Veliko bolj pametno bi bilo, da Slovenec« in njegov poročevalec primeta za svojo bisago in izvlečeta za »Slovenčeve« predale tako gradivo, da se bo treba gospodom za nos prijeti. Vsakdo naj opere svoje hlače, pa ne bodo nobene smrdele. S tem svojo vest hladiti, pa načela in sistem, kakor pravijo — zakrivati, je prazna ideja, kaj ne gospodje? Tat tudi vpije: kadar ga zasleduje oko postave: »Tisti je, njega primite!« Prav radvedni smo, ali bo »Slovenec« prinesel tudi poročilo: Kaj bo s tistimi referenti, ki ne bodo na velikem shodu v Ljubljani ali bodo tudi ti deležni vseh milosti?

Gospodarstvo.

gsp **Poročila o žitni letini na Ogrskem** postajajo nekoliko boljša v zadnjem času. Čeprav so bile tam letošnje leto zelo grozne poplave, je vendar pričakovati povoljnih pridelkov. Vsled poplave je trpela največ turščica, pa tudi krompir.

* **Izumitelj posnemalnika za mleko,** švedski inženir De Saval, je pred kratkim v 68. letu svoje starosti umrl. Njegova iznajdba je za kmetijstvo velike važnosti. Delal je zelo mnogo na polju iznajdb, zato zasluži mož tudi časten spomin.

* **Približna vrednost žitnega pridelka na celem svetu.** Mednarodni zavod za kmetijstvo v Rimu priobčuje sledeče številke o približnem pridelku najvažnejših žitnih vrst celega sveta, in sicer se bo pridelalo pšenice na 70,918.619 ha 673,243.655 kvintalov, rži na 35,847.222 ha 352,563.917 kvintalov, ječmena na 20,563.865 hektarov 226,790.088 kvintalov in ovsa na 36,538.040 hektarov 354,230.771 kvintalov. So pač ogromne te številke, ki povedo dovolj jasno, koliko porabi človeštvo za svojo prehrano.

gs **Sadni kis.** Nezrelo sadje, ki pada z drevja, se mora pobrati. Pujski ga radi hrustajo. Še bolje se pa porabi za sadni kis. Po tleh ga pa zato ne smeš pustiti ležati, ker se v njem rade zarede gosenice in drugi mrčesi in glive, kar pozneje škoduje drevesu. Tudi nagnito sadje je dobro za sadni kis. Sadje vsak dan poberi, zmečkaj, spravi v posodo in zalij, da nad sadjem stoji voda. Vsak dan sadje premešaj, da se ne napravi na vrhu plesnoba, in posodo zopet zakri. Dobro je, če stoji posoda na gorkem. Sadni kis je mnogo boljši kakor oni, katerega ponujajo Čiči po hišah, ali ki se dobiva v prodajalnicah. Iz lesnikov in drobnic se dela sadni kis tako-le: Sadje zdrobi, sok iztisni in ga pusti dva dni stati, da se vsa nesnaga vleže. Potem ta

sok nalij v sod, v katerem je bilo poprej vino ali rum ali špirit. Na 20 litrov soku deni 7 g belega vinskega kamna. Napolnjeni sod naj stoji na kraju, v katerem je 20 do 25 stopinj C gorkote. Sok vre in se peni in voha mora biti tedaj odprta, da gre vsa nesnaga vun. Da je sod poln, se včasih malo soku dolije. Ko je sok izvrel, se voha pripre. Sok naj ostane, ko se čisti, še nekaj tednov na gorkem v sodu, preden se rabi.

gs **Čebulja** mora biti dobro dozorela, če hočemo, da se dolgo ohrani. Vendar je predolgo ne puščaj v zemlji, ampak jo poruj, kadar je perje porumenelo. Lahko jo pustiš nekaj čaa ležati na gredici, da se osuši, vendar ne predolgo, da bi začela delati nove korenine, ker bi potem začela gnjiti.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.

(Dalje.)

II.

Bilo je pred dvajsetimi leti.

Jesen je sipala v deželo rumeno listje, ko se je neke nedelje odela vasica Podbrdo v praznično obleko. Zastavice in venci so plapolali okoli cerkve, dekleta so se opravila kar najskrbneje, fatnje pa so basali topiče in streljali, da je bobnelo čez hrib. Tam pred Lebрово hišo so stali domači godci s harmoniko in piščalkami in godli, da je kar privzdigovalo noge.

Svatba je bila namreč Zebrove Ane, najlepšega dekleta skoro v celi vasi, z Michelčevim Jurjem, ki je bil krepak in lep fant, dasi skoro brez vsega, a Ana ga je ljubila in vsa materina prigovarjanja niso nič izdala. Postal je njen mož, dasi jih je imela na ponudbo mnogo bogatejših.

Lep je bil tisti dan in srečna sta bila mlada zakonca, dasi sta videla, kako kruto se bosta morala boriti za obstanek, ko nista imela skoraj ničesar drugega, kot tisto uborno bajto in košček zemlje. Nekateri so se sicer tej poroki rogali, češ, bolje je samo en berač kot dva, a Ana in Juri se nista ustrašila grenke bodočnosti...

»Z božjo pomočjo in ljubeznijo v srcu bova premagala vse,« je dejal vedno Juri, ako je Ana kaj obupavala ob misli, kako bo v prihodnosti.

Samo ena kravica je bila v hlevu, njiva je bila majhna in bajta skromna, a zato je bila tem večja lepota mlade neveste in marsikdo, ki se je smejal tej poroki, bi bil rad na Jurjevem mestu.

Nekaj časa se je Juri res ubijal samo s tem, kar je imel, a naposled je vendar stopil k Brinšku, ki je baš tačas prevzel gospodarstvo in se letos prej tudi že oženil, ker je vedel, da bo gotovo edini on naslednik na županskem stolu svojega že

starega očeta. To se je tudi zgodilo, ker je bil v vasi najbogatejši in je edino od njega upal lahko kdo kaj pomoči. In njega je Juri poprosil za malo posojilo.

Brinšek je bil znan že takrat kot sila varčen in skoro skop, a mu je vendar dal vse in uredil vse potrebno, da je bil za povračilo in precejšnje obresti zagotovljen. A Jurij je bil zadovoljen, samo da je dobil in si kupil nekaj več polja in še eno kravo, tako, da vsaj za dom ni bilo treba kupovati.

In poprijel se je dela z vsemi močmi.

Ko pa sta dobila dete — deklico, ki sta jo krstila za Marjanico, se je njegova pridnost še podvojila.

Že pred dnevom je bil na nogah in pozno v noč in morda je bilo prav to vzrok, da je obolel in legel v posteljo, iz katere ni več vstal.

Tri dolge mesece je ležal bolan in naposled po mučnih, težkih dneh je prišlo, česar se je mlada ženka Ana tako bala — izdihnil je in Ana je ostala vdova z otrokom.

Težki dnevi so prišli sedaj za Ano in ni si mogla drugače pomagati, da je prodala na večne terjatve Brinšku še tisto, kar je sama poprej imela. Bila je skoro primorana, da se drugič omoži, ampak tega ni hotela, ker preveč je ljubila svojega umrlega Jurja, da bi ga mogla tako hitro pozabiti. In tako je ostala doma in se trudila na vse moči. Ali vsega vendar sama ni mogla preskrbeti in beda je skoro počela trkati na vrata. In tudi ta njen trud ni rodil sadov, ker skoro je težko obolela. Vse je sočutno tugovalo nad nesrečo mladih zakoncev, a vsi, ki so jo obiskovali in donašali pomoči, so bili prepričani, da ne bo več vstala. In naposled, ko je uvidela to že tudi sama, je napravila oporoko: vse je zapustila Brinšku, ki ji je obljubil, da vzame njeno hčerko Marjanico za svojo. Marjanica je bila takrat komaj poldrugo leto stara. In malo dni pozneje je klenkal tudi mladi Zebrovi Ani mrtvaški zvon in so jo spremljali k zadnjemu počitku skoro vsi vaščani.

Tako se je zgodilo, da je prišla Marjanica v Brinškovo hišo še v detinski mladosti.

Brinškova sta bila sicer brez otrok in bogata dovolj, da bi jih lahko preživela več ko vsakdo drugi, vendar so meščani takoj, ko so izvedeli, kako je napravila Zebrovka z otrokom — začudeno skimali in menili, da to ni bilo pametno.

Brinšek je bil na glasu kot skopuh, prav kot njegov oče, dasi jih je bilo v vasi dovolj, ki so se zatekali k njemu, a so ga med seboj vendar črtili.

»Bolje bi bilo, da bi dala otroka kam drugam, kot temu Brinšku, ki je itak že dovolj kriv Zebrovo nesreče. Lakomnik je in varovati se ga je treba!«

Tako je dejal že po pogrebu Drmalc in še tisti večer sta se prav radi tega sprla

z Brinškom, ki je takoj izvedel, kaj je govoril.

In od tistega časa sta si bila Drmalc in Brinšek vedno nekako tuja.

Marijanica je seveda ostala pri Brinškovi hiši, rasla je in se razvijala v dekle čudne lepote.

Tiste črne oči je podedovala po materi in prav tako tudi lase temne in bogate, a po očetu nekako zagorelo, zdravo polt, kar ji je dajalo tako ljubek izraz, kot da se je porodila kje pod južnim solncem, a ne v zakotni vasi Podbrdo.

Vaščani so jo ljubili, ker so se vedno spominjali nesreče njenih staršev in povsod, kamor je prišla, so jo izpraševali na dolgo in široko, ako jo oče Brinšek kaj ljubi, ako jo kdaj pretepa, ker Marijanica, ki je imela komaj leto in pol, ko sta jo vzela Brinškova k sebi, je smatrala Brinška za svojega pravega očeta in Brinškovo za svojo pravo mater, dasi sta ji obadva kaj slabo nadomeščala prave roditelje.

Brigala sta se kaj malo zanjo, kvečjemu, ako jo je bilo treba okarati in tako je postala Marijanica tako plaho dekletce, da se je komaj upala čez domači prag.

A vendar vsa ta slaba vzgoja ni vplivala na njeno zdravje, postala je krepka deklica, prava slika svoje matere in marsikatera jo je zavidala radi njene lepote.

Bila je nekako bolj vitka, a prav ta nežnost in preobilnost ji je dajala tako do brotljiv in ljubek izraz, da ni čuda, ako se je naposled Brinšku samemu nekoliko omilila, da ni postopal ž njo več tako strogo, kakor poprej.

Vaščani so pa v tem Brinškovem spreobrnjenju zopet videli njegovo lisičjo nakano in zato so se na tihem smejali, ko so zapazili, da postopa za Marijanico Matjaž, sin Drmalca, Brinškovega sovražnika in malo več kakor bajtarja, kakršnega si Brinšek gotovo ne želi za zeta.

Brinšku samemu o tem še ni nihče črhnal besedice, a dolgo stvar tudi pred njim ni mogla ostati prikrita.

Drmalčeva hiša je stala precej na kraju vasi, tam v bližini cerkve in često so videli vaščani, kako Marijanica na večer, ko je šla k studentu za cerkvijo, obstaja pred Drmalčevo hišo in se razgovarja z Matjažem.

In ob nedeljah, ko si je zatikal Matjaž za klobuk nageljne in rožmarin, so kmalu izvohala dekleta, da tako lepo pisanih nageljnov, kakršne je nosil Matjaž, ni nikjer drugje, kot na oknu Marijančine kamrice.

In ker je Brinšek na Marjanico zadnje čase, ko se je razvila v popolnoma doraslo deklico, precej pazil, s kom občuje, je na svoje veliko začudenje tudi on opazil na Matjaževem klobuku Marjančine nagelne, kar je povzročilo v Brinškovi hiši pravi ogenj.

Marjanca, plaha in boječa kot je bila, je seveda tajila vsako večje prijateljstvo z Matjažem, kar pa je Matjaža, ko je o tem

zvedel, tako užalostilo, da ju vaščani res precej časa niso videli skupaj, in že se je mislilo, da je Brinšek res še o pravem času vse preprečil. A na Marjanici se je vidno pokazalo, da ji je zelo žal, da je Matjaž nič več ne pogleda, celo nekoliko bolj blede je postala in vsaki družbi se je umikala, ako je le mogla.

In Majaž, ki je pregloboko čutil, da Marijanice ne bo mogel kar tako pozabiti, je kmalu zopet začel iskati priliko, da bi jo mogel ogovoriti.

Bilo pa je v vasi tudi nekaj deklet, ki so skrivaj obračale oči za Matjažem, ki kako tudi ne; Matjaž je bil krepak, visok in lepoličen fant, da mu v Podbrdu gotovo ni bilo enakega, samo to je bilo, da ni bil nič kaj iz bogate hiše. Ampak dekleta, ki so vedela, da ne bodo imela dosti dote, so se baš radi tega, da dobijo vsaj lepega moža, sila zanimala za Matjaža, ni tako je vedelo vse takoj, kar je storil Matjaž v svrhu, da se zopet sprijaznita z Marijanico. Ako jo je pohvalil proti temu in onemu, že so drugi dan vedeli vsi in prišlo je seveda tudi do Marijanice, ki je nič ni moglo bolj razveseliti, kot da jo Matjaž še vedno spoštuje, in je zopet upala, da gotovo še pride čas, ko si bosta zopet dobra. Tako se je tudi zgodilo.

Odprto pismo.

»Domoljubovemu« dopisniku, št. 34, »Prvi ljudski tabor na Sv. Gori«. Neznani mi je dopisnik, ki vihti gorjačo nad mojo glavo, a uverjen naj bo, da me njegovo poleno ne bo doseglo in naj se baš iz svetogorskega župnišča meče name. Razveselilo pa me je, da so mi kmetje svetogorske fare prinesli »Domoljub« ter mi pravili, da **klerikalci sami obsojajo to lažljivo poročilo**. Bodi vam povedano, da se prav nič ne bojim, če me bo g. dr. Zajec tožil radi žaljenja časti. Kdo pa je psoval kakor navadni pijanec? **Mar li ne gosp. dr. Zajec?** Kdo me je pa hotel **dejansko napasti? Mar li ne g. dr. Zajec?** Ali se nisem jaz dostojno obnašal? Zato pa pač ne morem, če sem dr. Zajca v škripce spravil z medklici, in to tako daleč, da je rekel, da imam veliko bolj strupen jezik, kakor pa Kamila Theimer. Trdite lahko, kar hočete, a tega ne boste **utajili, da se vam je shod na Sv. Gori ob priliki božje poti ponesrečil**. Če bi se naš kmet po celi kranjski deželi tako zavedal kakor se kmetje v Zasavskem pogorju, vam povem, da izginete klerikalci kakor kafa — in samo smrad bi še bil en čas po deželi...

Mislil sem pa, da je dr. Zajec veliko bolj podkovan, pa sem se zmotil. Če mu je namreč kmet Ivan Grabnar bral levite tako, da je moral kar umolkniti, si lahko vsakdo o njem sam sodbo napravi. — **Inda se je še celo bal, da bi ta javno govoril**. To so dejstva, ki govore živo, da ste imeli gosp. dr. Zajec na Sv. Gori **polomijo**.

Na vsa druga očitavanja pa samo to-le: Kmetije, videli ste delo, katero dela klerikalna stranka. Videli in slišali ste dr. Zajca na Sv. Gori. Čuli ste moje besede: **VI, g. dr. Zajec, vi ne plačate niti vinarja deželne naklade, žrete pa iz korita, v katerega nosimo naš davek!** Torej je dolžnost vaša, da se organizirate v močno kmečko stranko, in le ako si bomo sami pomagali s treznim delom, se bomo otresli klerikalnih koritarjev. Na delo za dobrobit kmečkega stanu!

Zagorje ob Savi, 27. avgusta 1913.

Ivan Taufer, posestnik.

! Zaradi balkanske vojne !

sem prisiljen 100.000 kom. imit. srebrnih ur z dvema pokrovcema

z izvrstnim rem. kolesjem na sidro, tekoče v rubinih (3 pokrovci), ki so bile namenjene za Turčijo, prodati za smešno nizko ceno 1 kom. 3 K, 2 kom. K 5.60, 5 kom. K 13.80, 10 kom. 26 K in naj bi nihče ne zamudil ugodne prilike, da si nabavi to izborno, resnično napol podarjeno uro. Naročite takoj, ker bodo v kratkem razprodane. 3 leta pisarne garancije. Po povzetju pošilja „Uhren-Zentrale“ Krakov, poštini predal 40/II. 59

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse številka 109, Josefstädterstrasse številka 25, Radetzkyplatz številka 4. V Gradcu: Sackstrasse številka 4. Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Valentin Kopitar.**

Lastna tovarna ur v Svici

1887

Zahtevajte **JUBILEJNICENIK** "zastoj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 23. avgusta 1913.

Linc: 48, 52, 58, 51, 84.

Dvignjene v sredo, dne 27. avgusta 1913.

Trst: 73, 28, 19, 57, 15.

Pozor! Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, velecleg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija številka 123. 57

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:
1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg velefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, linega 10 K, najfinejši prsni puh 12 K. — Kdor vzame 6 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako ahtovitim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 80 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 13—, K 14 70, K 17 80 in K 21—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4.60, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnaterega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12.80, K 14.80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 68

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Tržne cene v Ljubljani

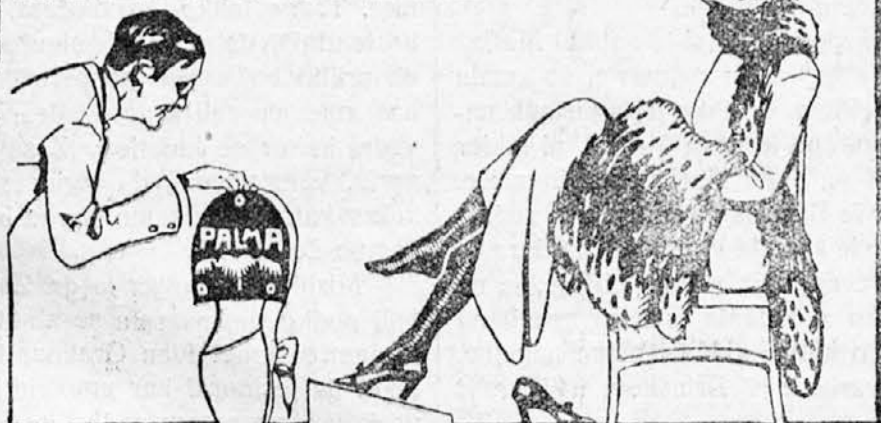
	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste	1	80	2	—
1 " " " II. "	1	60	1	80
1 " " " III. "	1	50	1	70
1 " telečjega mesa	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega)	2	—	2	20
1 " " (prekajenega)	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa	1	40	1	50
1 " " Prašiči na klavnici	1	14	1	30
1 " kozličevega mesa	0	—	0	—
1 kg masla	2	60	3	60
1 " masla surovega	2	60	2	80
1 " masti prašičje	1	80	2	00
1 " slanine (špeha) sveže	1	72	1	92
1 " slanine prekajene	1	90	2	—
1 " sala	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla	2	40	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla	2	60	3	—
1 jajce	—	07	—	8
1 l mleka	—	20	—	22
1 " " posnetega	—	08	—	10
1 " smetane sladke	—	—	—	—
1 " " kisle	—	90	1	00
1 kg medu	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla	3	20	3	60
1 piščanec	1	—	1	35
1 golob	—	40	—	60
1 raca	2	20	3	—
1 gos	3	60	8	—
1 kapun	0	—	0	—
1 puran	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0	35	40	—	—
100 " " " " 1	35	00	—	—
100 " " " " 2	34	40	—	—
100 " " " " 3	33	60	—	—
100 " " " " 4	33	10	—	—
100 " " " " 5	32	50	—	—
100 " " " " 6	31	80	—	—
100 " " " " 7	28	20	—	—
100 " " " " 8	16	60	—	—
100 " koruzne moke	24	00	—	—
100 " ajdove moke I.	48	—	—	—
100 " ajdove moke II.	44	—	—	—
100 " ržene moke	—	—	—	—
1 l fižola	—	—	—	—
1 " graha	—	36	—	—
1 " leče	—	30	—	—
1 " kaše	—	32	—	—
1 " rižeta	—	26	—	—
100 kg pšenice	23	—	—	—
100 " rži	19	00	—	—
100 " ječmena	18	50	—	—
100 " ovs	20	00	—	—
100 " nje	25	00	—	—
100 " prosa belega	—	—	—	—
100 " " navadnega	—	—	—	—
100 " koruze	18	50	—	—
100 " činkvantina	22	60	—	—
100 " krompirja	6	00	—	—

Lesni trg.
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehjemu les 8— do 9— K.

Trg za seno slamo, in stoljo.
Na trgu je bilo

	K	h	K	h
voz sena	6	00	7	—
" slame	4	00	4	50
" stelje	3	50	4	—
" detelja	7	50	8	50

PALMA

Prosim samo podpetnike PALMA! ki so najtrpežnejši od vseh.